

Rsp 2091/13

Klíčová slova: smluvní pokuta, dobré mravy, zánik závazku, uzavření právního vztahu

Dotčená ustanovení: § 292 odst. 5 obchodního zákoníku, § 544 občanského zákoníku

P r á v n í v ě t a:

Pokud dojde ve smlouvě k ujednání více smluvních pokut, které ovšem postihují nedodržení jedné a téže povinnosti, bude toto ujednání považováno za odporující dobrým mravům a tudíž prohlášeno za neplatné.

Z o d ů v o d n ě n í:

Žalobou ze dne 14. 11. 2013 se žalující strana domáhá zaplacení smluvních pokut s příslušenstvím.

Svůj nárok opřela žalující strana o Smlouvu o budoucí nájemní smlouvě uzavřené dne 17. května 2011 (dále i jen Smlouva).

Podle této Smlouvy je žalovaná strana mj. povinna udržovat zajištění ve formě kauce nebo bankovní záruky, kterou sice žalovaná poskytla, ta však zanikla 31. května 2013. Podle Smlouvy byla žalovaná povinna předložit novou bankovní záruku nejméně 30 dnů před vypršením platnosti původní bankovní záruky tedy do 1. května 2013. Protože tak neučinila, byla žalující požádána o dodání nové bankovní záruky. Žalovaná novou bankovní záruku ani jiný druh zajištění nedodala, byla proto žalující upozorněna, že pokud nedoplní zajištění do 14. srpna 2013, dopustí se porušení Smlouvy, které je sankcionováno smluvní pokutou podle čl. 4.8 Smlouvy a smluvní pokutou podle čl. 11.2 Smlouvy v návaznosti na čl. 11.1.2 Žalovaná ani na výzvu žalobce ze dne 5. srpna 2013 zajištění nedoplnila.

Žalovaná se k žalobě vyjádřila svým podáním ze dne 9. prosince 2013 tak, že žalobní nárok odmítla:

- a) podle jejího názoru došlo k zániku závazků žalované podle § 292 odst. 5 obchodního zákoníku;
- b) konstatovala neplatnost smlouvy o budoucí nájemní smlouvě
- c) rozporovala obsah smlouvy se zásadami poctivého obchodního styku
- d) upozornila na neomezenou možnost žalobce změnit termín otevření obchodního centra
- e) poukázala na kumulaci smluvních pokut a
- f) dovolávala se moderačního práva soudu

s tím, aby posléze navrhla, že žaloba se jako nedůvodná zamítá.

K uvedeným tvrzením žalované se vyjádřila žalující podáním ze dne 19.12.2014, ve kterém argumenty žalované jednoznačně odmítla a setrvala na původním žalobním podání.

Rozhodčí senát v průběhu řízení akceptoval tvrzení žalující, že požadavky na zaplacení smluvních pokut směřující vůči žalované, aby svůj závazek ze Smlouvy, tj. uzavřít nájemní smlouvu v obchodním centru, splnila. Žalovaná však opakovaně uváděla, že otevření prodejny v obchodním centru je pro ni v současné době ekonomicky neúnosné, provozování prodejny by patrně vedlo k dalším jejím hospodářským ztrátám. Žalující však doložila, že žalovaná

v posledních letech otevřela několik prodejen a k dalším otevřením se chystá.

Rozhodčí senát posoudil Smlouvu jako celek i její jednotlivá ustanovení. Konstatoval existenci Bankovní záruky a její prodloužení do 31.5.2013. Existence dalšího zajištění nebyla prokázána.

Rozhodčí senát se neztotožnil s důvody, které žalovaná uváděla jako důvod neplatnosti Smlouvy, případně jako důvod zániku svých povinností. Rozhodčí senát zaujal názor, že každá smluvní strana je svobodná při zvažování, do jakého právního poměru a s kým vstoupí; musí rovněž předjímat právní důsledky, které pro ni z takto uzavřené Smlouvy mohou vzejít. Od každého lze důvodně očekávat (a od zkušeného podnikatele tím více) že projeví potřebnou míru obezřetnosti a pečlivosti při převzetí závazků, které na sebe bere. Samo zhoršení ekonomické situace žalované strany nemůže vést bez dalšího k zániku převzatých závazků; v tom se rozhodčí senát shoduje s tvrzením žalující strany.

Z námitek uvedených žalovanou stranou se však rozhodčí senát podrobně zabýval posouzením, zda kumulace smluvních pokut za porušení povinnosti poskytnout (dodat) žalující straně zajištění, je v souladu se zásadami poctivého obchodního styku, případně zda je v souladu s dobrými mravy.

Podle názoru žalující strany vyjádřeném v písemném podání ze dne 19. 12. 2013 „souběžné uplatnění nároku na smluvní pokutu podle dvou ustanovení smlouvy není nepřípustné a to z toho důvodu, že se podle názoru žalobce o stejné porušení nejedná. Žalobci nárok na smluvní pokutu podle čl. 11.2 Smlouvy vznikl již porušením povinnosti poskytnout žalobci zajištění, tedy složit kauci jak je uvedeno v čl. 11.1.2 Smlouvy, zatímco nárok na smluvní pokutu podle čl. 4.8 Smlouvy vznikl žalobci až poté, co žalovaná zajištění neposkytla ani v dodatečné lhůtě 7 dnů od doručení výzvy k doplnění zajištění ze strany žalobce. Uplatnění nároku na smluvní pokuty podle čl. 11.2 a 4.8 je v souladu s výslovnou dohodou stran i s právními předpisy“.

Právní názor žalující strany rozhodčí senát nesdílí.

Naopak se rozhodčí senát přiklonil k závěru, že v každém z obou případů se jedná o smluvní pokutu za neposkytnutí (případně opožděné poskytnutí) zajištění. Obě formulace Smlouvy tak postihují (sankcionují) nedodržení jedné a téže povinnosti. Takovýto postih rozhodčí senát pokládá za odporující dobrým mravům, a proto čl. 4.8. Smlouvy považuje za neplatný. Z tohoto důvodu požadovanou smluvní pokutu dle čl. 4.8 Smlouvy žalující straně nepřiznal. Naopak vzal rozhodčí senát za prokázané, že žalovaná strana smluvně převzatý závazek podle čl. 11.1.2 Smlouvy porušila tím, že zajištění neposkytla, a za to ji smluvní pokutu přiznal.

V Praze dne 21.10.2014